

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІМЕНІ І. І. МЕЧНИКОВА
Кафедра фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

ЗАТВЕРДЖУЮ

Проректор з науково-педагогічної роботи
(Майя НІКОЛАСВА)

02 09 2024 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Кадастр і оцінка природних ресурсів України

Рівень вищої освіти: другий (магістерський)

Галузь знань: 10 Природничі науки

Спеціальність: 103 Науки про Землю

Освітньо-професійна/наукова програма: «Ґрунтознавство та використання земельних ресурсів»

Робоча програма навчальної дисципліни «Кадастр і оцінка природних ресурсів України».
Одеса: ОНУ, 2024 р. 11 с.

Розробники: Муркалов О.Б., к.г.н., доцент кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № 1 від. "29" 08 2024 р.
Завідувач кафедри _____ (Галина ВИХОВАНЕЦЬ)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Погоджено із гарантом ОПП «Ґрунтознавство та використання земельних ресурсів»

_____ (Валентина ТРИГУБ)
(Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) геолого-географічного факультету

Протокол № 1 від. "20" 08 2024 р.
Голова НМК _____ (Віталій СИЧ)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри фізичної географії, природокористування і геоінформаційних технологій

Протокол № ___ від. "___" _____ 20__ р.
Завідувач кафедри _____ (_____)
(підпис) _____ (Ім'я ПРІЗВИЩЕ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, рівень вищої освіти	Характеристика навчальної дисципліни	
		<i>Очна форма навчання</i>	<i>Заочна форма навчання</i>
Загальна кількість: кредитів - 4 годин - 120 змістових модулів - 1	Галузь знань <u>10 Природничі науки</u> (шифр і назва) Спеціальність <u>103 Науки про Землю</u> (код і назва) Спеціалізації: <hr/> (назва) Рівень вищої освіти: <u>Другий (магістерський)</u>	<i>Вибіркова</i>	
		<i>Рік підготовки:</i>	
		1-й	-й
		<i>Семестр</i>	
		2-й	-й
		<i>Лекції</i>	
		28 год.	год.
		<i>Практичні, семінарські</i>	
		12 год.	год.
		<i>Лабораторні</i>	
		год.	год.
		<i>Самостійна робота</i>	
		80 год.	год.
		Форма підсумкового контролю: <i>Залік</i>	

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета - набуття здобувачами знань про географію, різноманіття і класифікацію природних ресурсів України та правові аспекти їх використання, охорони; зміст та призначення, види і принципи кадастру природних ресурсів України; функціонування і роль кадастру природних ресурсів у природокористуванні.

Завдання:

- закріпити поняття природних ресурсів та їх класифікацію ;
- опанувати поняття кадастр та класифікація кадастрів природних ресурсів;
- засвоїти нормативно-правову основу кадастру природних ресурсів;
- проаналізувати мету, завдання і основні принципи ведення кадастрів природних ресурсів.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей:**

а) загальних (ЗК):

K02. Вміння виявляти, ставити, вирішувати проблеми.

K03. Здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів економічної діяльності).

б) фахових компетентностей спеціальності:

K11. Здатність застосовувати знання і необхідні практичні навички з планування, організації, мотивування, контролю та регулювання діяльності профільних підприємств і установ.

K12. Уміння застосовувати наукові знання і практично втілювати їх для розробки та впровадження механізмів геопланування, територіального планування, проведення моніторингу розвитку регіонів, складання стратегічних планів і програм.

K16. Здатність застосовувати спеціальні методи та методики досліджень, оцінювання ґрунтів і земель в науковій та практичній діяльності, аналізувати роль природних та антропогенних чинників на сталі ґрунто- і землекористування в сучасних умовах кліматичних трансформацій, земельної та адміністративної реформ, різних агротехнологій та ефективності господарювання, воєнного та поствоєнного стану.

Програмні результати навчання (ПРН):

ПР03. Вміти спілкуватися з фахівцями та експертами різного рівня інших галузей знань, у тому числі в міжнародному контексті, в глобальному інформаційному середовищі.

ПР06. Вміти здійснювати екологічну оцінку, аудит, ліцензування, сертифікацію використання природних ресурсів, прогнозувати розвиток екологічних, технологічних, економічних та соціальних наслідків на окремих об'єктах природокористування.

ПР09. Розробляти та впроваджувати механізми територіального менеджменту, геопланування, здійснювати моніторинг регіонального розвитку, складати плани та програми.

знати:

- визначення, сутність та класифікацію природних ресурсів України;
- види кадастрів природних ресурсів України;
- нормативно-правові акти, які регулюють кадастрову діяльність;
- структуру та порядок ведення кадастрів природних ресурсів України.

вміти:

- класифікувати природні ресурси України;
- отримувати та аналізувати кадастрові дані;
- виконувати кадастрові дослідження, оцінку та інформаційний супровід кадастрів природних ресурсів.

3. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Державні кадастри України.

Тема 1 Природно-ресурсний потенціал України: поняття природний ресурс, природно-ресурсний потенціал, класифікація природних ресурсів, забезпеченість України природними ресурсами, природокористування.

Тема 2. Науково-теоретичні основи кадастру природних ресурсів: поняття кадастру, передумови виникнення кадастру, класифікація кадастрів, нормативно-правова база ведення кадастрів, кадастрові системи країн світу та України.

Тема 3. Державний земельний кадастр: структура, історія становлення, загальні положення державного земельного кадастру, інформаційне забезпечення та функціонування земельного кадастру в Україні, методичні основи кадастрової оцінки земельних ресурсів, використання земельних ресурсів.

Тема 4 Державний водний кадастр: структура, історія становлення, підземні води, поверхневі води, використання водних ресурсів, дозволи.

Тема 5. Державний лісовий кадастр: поняття про Державний кадастр лісових ресурсів, його мета та призначення, методичні основи кадастрової оцінки лісових ресурсів, використання лісових ресурсів.

Тема 6. Інші Державні кадастри: Державний кадастр природно-рослинних ресурсів, Державний кадастр природних лікувальних ресурсів, Державний кадастр територій та об'єктів природно-заповідного фонду, Державний кадастр природних територій курортів, Державний кадастр мінерально-сировинних ресурсів.

Тема 7. Економічна, соціально-економічна та еколого-економічна оцінка природних ресурсів: методичні основи кадастрової оцінки природних ресурсів, екологічні аспекти оцінки та використання природних ресурсів.

4. Структура навчальної дисципліни

Назви тем	Кількість годин									
	Очна форма					Заочна форма				
	Усього	у тому числі				Усього	у тому числі			
		л	п/с	лаб	ср		л	п/с	лаб	ср
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
Змістовий модуль 1. Еколого-економічні аспекти природокористування.										
Тема 1 Природно-ресурсний потенціал України: поняття.	14	2	2		10					
Тема 2. Науково-теоретичні основи кадастру природних ресурсів.	18	6	2		10					
Тема 3. Державний земельний кадастр.	26	4	2		20					
Тема 4 Державний водний кадастр.	14	2	2		10					
Тема 5. Державний лісовий кадастр.	14	2	2		10					
Тема 6. Інші Державні кадастри.	18	6	2		10					
Тема 7. Економічна, соціально-економічна та еколого-економічна оцінка природних ресурсів	16	6			10					
Разом за змістовим модулем 1	120	28	12		80					
Усього годин	120	28	12		80					

**5. Темі семінарських занять
Семінарські заняття не передбачені.**

6. Темі практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Природно-ресурсний потенціал України: класифікація, географічні аспекти, оцінка.	2	
2	Державний кадастр (вид обирається), кадастрова діяльність, оцінка природних ресурсів території.	4	
3	Інформаційне забезпечення Державного земельного кадастру України.	4	
4	Галузеві питання природокористування та кадастрова діяльність.	2	
	Разом:	12	

**7. Темі лабораторних занять
Лабораторні заняття не передбачені.**

8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин	
		денна	заочна
1	Тема 1. Природно-ресурсний потенціал України: поняття природний ресурс, класифікація природних ресурсів, забезпеченість України природними ресурсами [1].	10	
2	Тема 2. Науково-теоретичні основи кадастру природних ресурсів: поняття кадастру, передумови виникнення кадастру, кадастрові системи країн світу та України [1].	10	
3	Тема 3. Державний земельний кадастр: структура, історія становлення, загальні положення державного земельного кадастру [1, 2].	20	
4	Тема 4 Державний водний кадастр: підземні води, поверхневі води, використання водних ресурсів, дозволи [1, 2].	10	
5	Тема 5. Державний лісовий кадастр: мета та призначення, використання лісових ресурсів [1, 3].	10	
6	Підготовка реферату за обраним типом кадастру природних ресурсів [2, 3].	10	
7	Виконати еколого-економічну оцінку природних ресурсів: території (проживання) [3].	10	
	Разом	80	

До самостійної роботи відноситься (на вибір викладача):

[1] - підготовка до лекцій, практичних, семінарських, лабораторних занять;

[2] - написання рефератів, есе;

[3] - індивідуальне навчально-дослідне завдання;

(п.2.8. Положення про освітній процес в ОНУ).

9. Методи навчання

Словесні: лекція (класична, консультація, діалог з здобувачами); пояснення.

Наочні: ілюстрування (використання наочності – ілюстрацій, картографічних джерел); демонстрування (використання проектору, комп’ютерної техніки, презентацій, відео фрагментів).

Презентація – для усного супроводу повідомлення під час лекційних і практичних занять, при поясненні нового матеріалу, під час доповідей студентів.

Практичні роботи – виконання завдань, передбачених програмою курсу.

Самостійна робота:

- тематичне реферування – робота студентів з підручниками, посібниками, довідниками, Інтернет-ресурсами;
- доповідь, презентація - самостійно виконана творча робота аналізу проблеми, обов’язково містить власні висновки і пропозиції здобувача.

10. Форми контролю і методи оцінювання

(у т.ч. критерії оцінювання результатів навчання)

Дисципліна «Еколого-економічні аспекти природокористування» оцінюється за 100-бальною шкалою.

Формами контролю в ОНУ є: залік, диференційований залік, іспит.

Поточний контроль – це контроль за темами 1-6.

Періодичний – контроль за змістовим модулем (ЗМ) 1.

Методи поточного/періодичного контролю: усне опитування, контрольні письмові роботи, оцінювання виконання завдань СР, захист результатів практичних, оцінювання доповідей, тестування (бланкове або комп’ютерне).

Підсумковий контроль - іспит. Вимоги до проведення іспитів та заліків зазначені у пп.. 3.5-3.11 та пп.3.12-3.14 «Положення про організацію і проведення контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти ОНУ імені І. І. Мечникова». Основна мета іспиту - встановлення рівня, обсягу, якості, глибини знань здобувачів, вміння застосовувати їх у практичній діяльності, розкриваються усі види компетенцій здобувача.

Критерії оцінювання навчальних досягнень здобувачів вищої освіти

Оцінка за національною шкалою	Теоретична підготовка	Практична підготовка
	Здобувач освіти	
Відмінно	у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей; глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних питань, використовуючи при цьому нормативну, обов’язкову та додаткову літературу; робить самостійні висновки, виявляє причинно-наслідкові зв’язки; самостійно знаходить додаткову інформацію та використовує її для реалізації поставлених перед ним завдань. Здобувач здатен виділяти суттєві ознаки вивченого за допомогою операцій синтезу, аналізу,	глибоко та всебічно розкриває сутність практичних/ розрахункових завдань, використовуючи при цьому нормативну, обов’язкову та додаткову літературу; може аргументовано обрати раціональний спосіб виконання завдання й оцінити результати власної практичної діяльності; виконує творчі завдання та ініціює нові шляхи їх виконання; вільно використовує набуті теоретичні знання при аналізі практичного матеріалу; проявляє творчий підхід до виконання індивідуальних та колективних завдань при самостійній роботі.

		виявляти причинно-наслідкові зв'язки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами та відомостями.	
Добре		достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, використовуючи при цьому нормативну та обов'язкову літературу; при представленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, застосовує знання для розв'язання стандартних ситуацій; самостійно аналізує, узагальнює і систематизує навчальну інформацію, але допускаються при цьому окремі несуттєві неточності та незначні помилки.	правильно вирішив більшість розрахункових /тестових завдань за зразком; має стійкі навички виконання завдання
Задовільно		володіє навчальним матеріалом на репродуктивному рівні або відтворює певну частину навчального матеріалу з елементами логічних зв'язків, знає основні поняття навчального матеріалу; має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків	може використовувати знання в стандартних ситуаціях, має елементарні, нестійкі навички виконання завдання. Правильно вирішив половину розрахункових/тестових завдань. Здобувач має ускладнення під час виділення суттєвих ознак вивченого; під час виявлення причинно-наслідкових зв'язків і формулювання висновків.
Незадовільно можливістю повторного складання	3	володіє навчальним матеріалом поверхово й фрагментарно (без аргументації та обґрунтування); безсистемно виокремлює випадкові ознаки вивченого; не вміє робити найпростіші операції аналізу і синтезу; робити узагальнення, висновки; під час відповіді допускаються суттєві помилки	недостатньо розкриває сутність практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності, правильно вирішив окремі розрахункові/тестові завдання за допомогою викладача, відсутні сформовані уміння та навички.
Незадовільно обов'язковим повторним вивченням дисципліни	3	не володіє навчальним матеріалом	виконує лише елементи завдання, потребує постійної допомоги викладача

11. Питання для підсумкового контролю

1. Навести етапи формування напрямку і терміну природокористування.

2. Поняття природокористування за межами України.
3. Об'єкт, предмет і суб'єкти природокористування.
4. Поняття навколишнє середовище, природні ресурси.
5. Види природокористування.
6. Раціональне і нераціональне природокористування.
7. Екстенсивне і інтенсивне природокористування.
8. Навести приклади і пояснити місце географії в природокористуванні.
9. Поняття природні ресурси та їх класифікація.
10. Основні завдання раціонального природокористування.
11. Навести та розкрити сутність напрямів природокористування.
12. Дайте аналіз основних принципів раціонального природокористування.
13. Відтворення, відновлення природних ресурсів.
14. Питання економіки природокористування.
15. Принцип трансформації ресурсного капіталу.
16. Оцінка якості природного середовища.
17. Культурний ландшафт та природокористування.
18. Шляхи розв'язання проблем раціонального природокористування.
19. Регіональні системи господарства.
20. Нормування користування природними ресурсами.
21. Наукова та нормативна еколого-економічної оцінки природних ресурсів.
22. Прогнозування і оцінка наслідків господарської діяльності.
23. Економічна політика раціонального природокористування.
24. Система платежів, зборів, штрафів і компенсаційних виплат за нанесений збиток.
25. Охорона навколишнього природного середовища, об'єкти охорони.
26. Дати характеристику об'єктів природно-заповідного фонду України.
27. Екологічний аудит території.
28. Стійкий розвиток та природокористування.
29. Розкрийте сутність менеджменту природокористування.
30. Екологічний аудит та менеджмент.
31. Інформаційні методи управління природокористуванням.
32. Адміністративні методи управління в сфері природокористування.
33. Ринково-економічні методи управління природокористуванням.
34. Природокористування і охорона природи.
35. Класифікація об'єктів природно-заповідного фонду України та світу.
36. Поняття техносфера, техногенні проблеми і ризики природокористування.
37. екологічна безпека та моніторинг.
38. Забруднення навколишнього середовища та його види.
39. Сільське господарство і природокористування.
40. Галузеві аспекти природокористування.

12. Розподіл балів, які отримують студенти

У ході поточного контролю студент може отримати максимальну оцінку (100 балів) за кожний змістовий модуль. Відповідь під час іспиту також оцінюється за 100-бальною шкалою. Фінальна оцінка з навчальної дисципліни це середнє арифметичне суми балів за поточний контроль та підсумковий контроль.

Поточний та періодичний контроль								Сума балів	
Змістовий модуль 1							Практичні		СР
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7			
5	5	10	5	5	10	10	20	30	100

Примітка: T1, ..., T11 – номери тем, СР – самостійна робота студентів.

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90-100	A	відмінно	зараховано
85-89	B	добре	
75-84	C		
70-74	D	задовільно	
60-69	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

13. Навчально-методичне забезпечення

Робоча програма навчальної дисципліни;
Силабус;
Навчально-методичні матеріали для лекцій, конспекти (тексти, схеми) лекцій;
Мультимедійні презентації;
Плани практичних занять.

14. Рекомендована література

Основна

1. Микула О.Я., Ступень М.Г., Пересоляк В.Ю. Кадастр природних ресурсів: Навч. посіб. для студентів вищих навчальних закладів. Львів, 2020. 192 с.
2. Паньків З.П., Ямелинець Т.С. Нормативна грошова оцінка земель в Україні: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2021. 344 с.
3. Паньків З., Кирильчук А., Яворська А. Кадастр природних ресурсів: навчальний посібник. Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2024. 204 с.
4. Смирнова С. М. Кадастр природних ресурсів : методичні рекомендації для студентів спеціальності 193 «Геодезія та землеустрій». Миколаїв : Вид-во ЧНУ ім. Петра Могили, 2020. 116 с. (Методична серія ; вип. 304).

Додаткова

1. Атлас «Геологія і корисні копалини України». К.: Інститут геологічних наук НАНУ, 2001. 168 с.
2. Методичні вказівки до практичних занять з дисципліни «Кадастр природних ресурсів» на тему «Теоретичні засади функціонування кадастрів природних ресурсів» для студентів III року навчання денної та заочної форми за спеціальністю 193 «Геодезія та землеустрій», рівень вищої освіти бакалавр/ Укладач: Костюкевич Т. К., канд. геогр. наук. Одеса, ОДЕКУ, 2022, 24 с.
3. Костюкевич Т. К. Кадастр природних ресурсів : конспект лекцій. Одеса : ОДЕКУ, 2022. 136 с.
4. Мальований М.С., Леськів Г.З. Екологія та збалансоване природокористування. Навчальний посібник (стереотипне видання). 2019. 316 с.
5. Національний атлас України / [голов. ред. Л. Г. Руденко]. К. : ДНВП «Картографія», 2008. 440 с.

15. Електронні інформаційні ресурси

1. Земельний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2768-14#Text>
2. Водний кодекс України. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80#Text>
3. Закон України «Про державний земельний кадастр». URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3613-17#Text>
4. Закон України «Про охорону навколишнього середовища. URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/main/1264-12#Text>
5. Закон України "Про оцінку земель". URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1378-15#Text>
6. Державний водний кадастр за розділом "Поверхневі води". URL : <https://www.davr.gov.ua/derzhavnij-vodnij-kadastr-za-rozdilom-poverhnevi-vodi->
7. Державний лісовий кадастр. URL : <https://wiki.legalaid.gov.ua/index.php/>
8. Держгеокадастр. URL : <https://e.land.gov.ua/>